

PEDAGOGŲ NUOMONĖ APIE KOKYBIŠKĄ VAIKŲ UGDYMĄ SĄLYGOJANČIUS VEIKSNIUS IKIMOKYKLINĖSE ĮSTAIGOSE

Roberta Pranaitytė, Daiva Malinauskienė

Šiaulių universitetas, Edukologijos fakultetas

Įvadas

Pasaulinės globalizacijos procesas vis labiau skverbiasi į visas žmogaus egzistencijos sritis, tarp jų ir švietimo sistemą. Vienas svarbiausių XXI amžiaus švietimo tikslų – švietimo kokybė, kuriai garantuoti skiriama daug dėmesio ugdymo(si) kokybei užtikrinti, analizuojant ir vertinant švietimo sistemoje vykstančius pokyčius.

„Dakaro veiksmų plane“ (2000) švietimo kokybė pripažinta pirmaeilium tikslu, leidžiančiu įgyvendinti „Švietimo visiems strategiją“, pradedant nuo pačių mažiausiųjų – ikimokyklinio amžiaus vaikų. Švietimo kokybei, pasak R. Burškaitienės ir M. Vilkonienės (2009) skiriama vis daugiau dėmesio: Švietimo ir mokslo ministerija parengė ikimokyklinio turinio kaitą apibrėžiantį dokumentą (Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas, 2005 m. balandžio 18 d. Nr. ISAK-627), o Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo turinio ekspertų komisija sudarė „Metodines rekomendacijas ikimokyklinio ugdymo programai rengti“ (2006). Programoje apibrėžta moderni ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kokybės užtikrinimo sistema. Taip išryškinaamas vaiko santykis su ikimokykline įstaiga, kaip ugdymo(si) vieta, įgalinančia paruošti vaiką tolimesniam jo ugdymui(si) mokykloje.

Švietimo sistemos internacionalizacijos tendencijos, nūdienos europinių švietimo dimensijų kontekstas suponuoja ugdomosios veiklos ir jos kokybės pokyčių būtinybę. Kaip teigia D. Gedminienė ir A. Gumuliauskienė (2008), kokybė tampa kiekvieno organizacijos nario atsakomybe ir rūpesčiu, efektyviai įtraukiant ugdytinius į nuolatinio tobulėjimo procesą. Vaikas ugdomas kaip unikali individualybė, pasižyminti išskirtiniais poreikiais, interesais, savitu ugdymosi stiliumi. Pasak S. Neifacho (2008b), įvykusi ikimokyklinio ugdymo kaitos logografika: švietimo sistemoje akcentuojamas individualių vaiko kompetencijų ugdymas, organizuojamos projektinės, kompleksinės veiklos, skatinamas erdvinis mąstymas, temų, idėjų plėtojimas, patirtinis ugdymas. Tačiau, kaip teigia A. Juodaitytė (2003), į pasaulį kūdikis ateina kaip biologinė būtybė ir tik per tam tikrą laiką tampa socialiu individu ir įgyja tam tikrą sampratą apie aplinką. Tai vyksta pasitelkiant sudėtingus procesus, vadinamus socializacija, kurios sėk-

mės garantas priklauso nuo ikimokyklinio ugdymo kokybės. Aptartos situacijos analizė leido suponuoti *tyrimo probleminį klausimą*: Kurie edukaciniai veiksniai sąlygoja vaikų ugdymo kokybę ikimokyklinėje įstaigoje?

Tyrimo objektas – veiksniai, turintys įtakos ikimokyklinio amžiaus vaikų kokybiškam ugdymui.

Tyrimo tikslas – ištirti pedagogų nuomonę apie edukacinius veiksnius, sąlygojančius vaikų kokybišką ugdymą ikimokyklinėse įstaigose.

Uždaviniai: 1) pedagoginės, psichologinės, metodinės, vadybinės literatūros ir teisinių dokumentų analizės pagrindu išskirti edukacinių veiksmų grupes, sąlygojančias kokybišką ugdymą; 2) anketinės apklausos metodu išanalizuoti pedagogų nuomonę apie vaikų ugdymo kokybę aktyvinančius / slopinančius veiksnius.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros, švietimo ir teisinių dokumentų analizė, anketinė pedagogų apklausa, statistinė duomenų analizė.

Tyrimo imtis ir organizavimas. Tyrimas atliktas septyniose Šiaulių miesto ikimokyklinėse ugdymo įstaigose. Pedagogams išdalytos 125 anketos. Tinkamomis pripažintos 105 anketos.

Kokybiško ugdymo samprata ir reikšmingumas

O. Monkevičienė (2008) teigia, kad ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje akcentuojamas kaip sudarymas vaikams kuo palankesnių sąlygų, kurios turi įtakos ugdytinio vidinių galių plėtočiai, jo saviraiškai ir saviraidai. Tokia ugdymo samprata ikimokyklinėse ugdymo institucijose dirbantiems pedagogams kelia tikslą – ugdyti laisvą ir kūrybingą asmenybę, kuriai būtų sudarytos kokybiškos ugdymo(si) sąlygos. Tokios nuostatos laikosi S. Saviščevienė (2005, p. 133) teigdama, kad „ikimokyklinės ugdymo įstaigos yra atsakingos už vaiko socializaciją ir kokybišką gyvenimą bei ugdymą“. D. Prakapienė, A. Malovikas (2006) teigia, kad ugdymas turi būti modernus ir kokybiškas, sudarant sąlygas visiems vaikams įgyti pamatinių gebėjimų, žinių, socialinių įgūdžių bei praktinio veikimo galių, padedant asmeniui įgyti atsparumo įvairioms socialinio blogio apraiškoms. O. Monkevičienės (2008) požiūriu, vaiko ugdymas suvokiamas kaip sociokultūrinių ryšių laukas. Nors jis ir pats ugdomi, tačiau aplink jį yra pavieniai asme-

nys, grupės, kurie turi būti suinteresuoti kokybiško ugdymo perteikimu kiekvienam ugdytiniui. Todėl būtinas vaiko ir šeimos, vaiko ir pedagogo, šeimos ir ugdymo įstaigos, ugdymo įstaigos ir bendruomenės bendradarbiavimas. D. Gedminienė ir A. Gumuliuskienė (2008, p. 78) teigia, kad, analizuojant ugdymo kokybę švietimo įstaigoje, „būtina aprėpti ugdymo proceso dalyvių požiūrius, kurių nuomonės gali padėti išsamiau analizuoti institucijos veiklos kokybės veiklą, efektyvina grįžtamąjį ryšį tarp ugdymo proceso dalyvių ir padeda ugdytis refleksyvaus ugdymo gebėjimus, didina ugdymo proceso dalyvių asmeninę atsakomybę už ugdymo kokybę, skatina ugdytis naujas kompetencijas, bei plėtoti turimas; padeda suvokti savo instituciją kaip lanksčią ir atvirą kaitai sistemą, yra prielaida visuotinės kokybės filosofijai formuotis“.

S. Neifachas (2008a), analizuodamas kokybiško vaikų ugdymo darželyje esmę, savo požiūrį šiuo klausimu grindžia išskirdamas ikimokyklinio ugdymo tikslų nustatymo, ugdymo turinio atrankos, ugdymo proceso organizavimo ir ugdymo rezultatų vertinimo bendrų principų visumą. Tokiems principams priklauso šios nuostatos:

- **ikimokyklinio ugdymo esmė** – ugdyti vaiko gebėjimą savarankiškai spręsti įvairių sričių ir veiklų problemas, naudojant socialinę patirtį, kurios elementas – individuali ugdytinių patirtis;
- **ikimokyklinio ugdymo turinys** – tai didaktiškai adaptuota socialinė patirtis pažintinėms, pasaulėžiūros, moralės, politikos ir kitoms problemoms spręsti;
- **ikimokyklinio ugdymo proceso organizavimo prasmė** – sudaryti sąlygas, kad formuotųsi ugdytinių patirtis savarankiškai spręsti pažintines, komunikacijos, organizavimo, moralės ir kitas problemas, kurios sudaro ugdymo turinį;
- **ugdymo rezultatų**, kuriuos auklėtiniai pasiekia per tam tikrą ugdymo(si) etapą, vertinimas remiasi ugdymo proceso analize.

Ugdymo sampratų kontekstas akcentuoja tikslingą ugdytojo ir ugdytinio sąveiką, kaip sudėtingą ir daugiaaspektį procesą, bendraujant ir bendradarbiaujant, pasitelkiant įvairius metodus ir priemones, planuojant, organizuojant bei koreguojant ugdomosios veiklos procesą.

Ugdymo kokybę daugiausia lemia ugdymo programos, realizuojamos vienokiu ar kitokiu metodologiniu principu. Tačiau reikėtų akcentuoti, kad labiausiai ugdymo kokybę ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje priklauso nuo šių edukacinių veiksmų: specialistų-pedagogų bendrųjų gebėjimų bei darbo metodikos; ugdymo proceso organizavimo bei realizavimo; edukacinės grupės aplinkos sukūrimo; ugdymo

proceso dalyvių (įstaigos administracijos, pedagogo, vaiko, šeimos) komunikacijos, jų autoriteto, asmeninių savybių (Neifachas, 2008b).

Ikimokyklinis ugdymas yra švietimo sistemos posistemė, nuo kurios vystymosi pobūdžio ir rezultato priklauso tolimesnė vaiko ugdymo(si) kokybė. Remiantis tuo, galima teigti, kad tai siejasi su bendraja ugdymo kokybės samprata, pabrėžiančias, kad „ugdymo kokybė – sutartinių vertės požymių visuma, rodanti, koku laipsniu, būdais bei priemonėmis švietimo įstaiga pasiekia savo paskirčiai būdingų nacionalinės švietimo sistemos ugdymo tikslų, tenkina ugdytinių poreikius, padeda jiems pasiekti asmenybės brandos, geba valdyti procesus ir sąlygas“ (Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodika, 2002, p. 11).

Apibendrinant mokslininkų-tyrėjų požiūrius, galima būtų teigti, kad bendriausia prasme švietimo kokybė – švietimo vartotojų (švietime dalyvaujančių asmenų, visuomenės ir t. t.), profesionalų (pedagogų, švietimo įstaigų vadovų, švietimo valdymo specialistų, švietimą aptarnaujančios infrastruktūros specialistų, mokslininkų) ir politikų susitarimai dėl švietimo tikslų (vertybių, kurių įkūnijimo siekiama), jų siekimo būdų (kaip, kokiais ištekliais, darbų pasiskirstymas ir jų atlikimo laikas ir pan.), pasiekimų įvertinimo kriterijų (laukiamų rezultatų) bei sutartinių tikslų pasiekimo laipsnis.

Tai suponuoja tolimesnę darbo kryptį: atskleisti edukacinius veiksmus, kurie turi įtakos kokybiškam vaikų ugdymui.

Tyrimo metodika

Empiriniam tyrimui atlikti pasirinktas anketinės apklausos metodas. Klausimynas savo turiniu buvo suskirstytas į informacinius blokus, kurių analizė leido atskleisti ikimokyklinio ugdymo kokybės sampratą, ugdymo proceso organizavimą, pedagogo bei kitų vaiko gyvenime dalyvaujančių asmenų vaidmenį kokybiško ugdymo procese, ugdymo kokybės užtikrinimo svarbą.

Remiantis pirmine duomenų baze, sudarytos atsakymų į anketos klausimus pasiskirstymų lentelės ir grafiniai paveikslai. Skaičiuoti absoliutieji ir santykiniai dažniai. Skirtumams tarp grupių nustatyti taikytas chi kvadrato kriterijus.

Buvo lyginami skirtingo pedagoginio darbo stažo tiriamųjų atsakymai, išaiškinti statistiškai reikšmingi skirtumai. Grupių lyginimas pasirinktas norit įvertinti nevienodą respondentų pedagoginę darbo patirtį ir nustatyti, ar tai turi įtakos edukacinių veiksmų vertinimui, kuriant kokybišką ugdymo(si) procesą ikimokyklinėje įstaigoje.

Pedagogų nuomonės apie edukacinius veiksnius, lemiančius kokybišką ugdymą, tyrimo rezultatų analizė

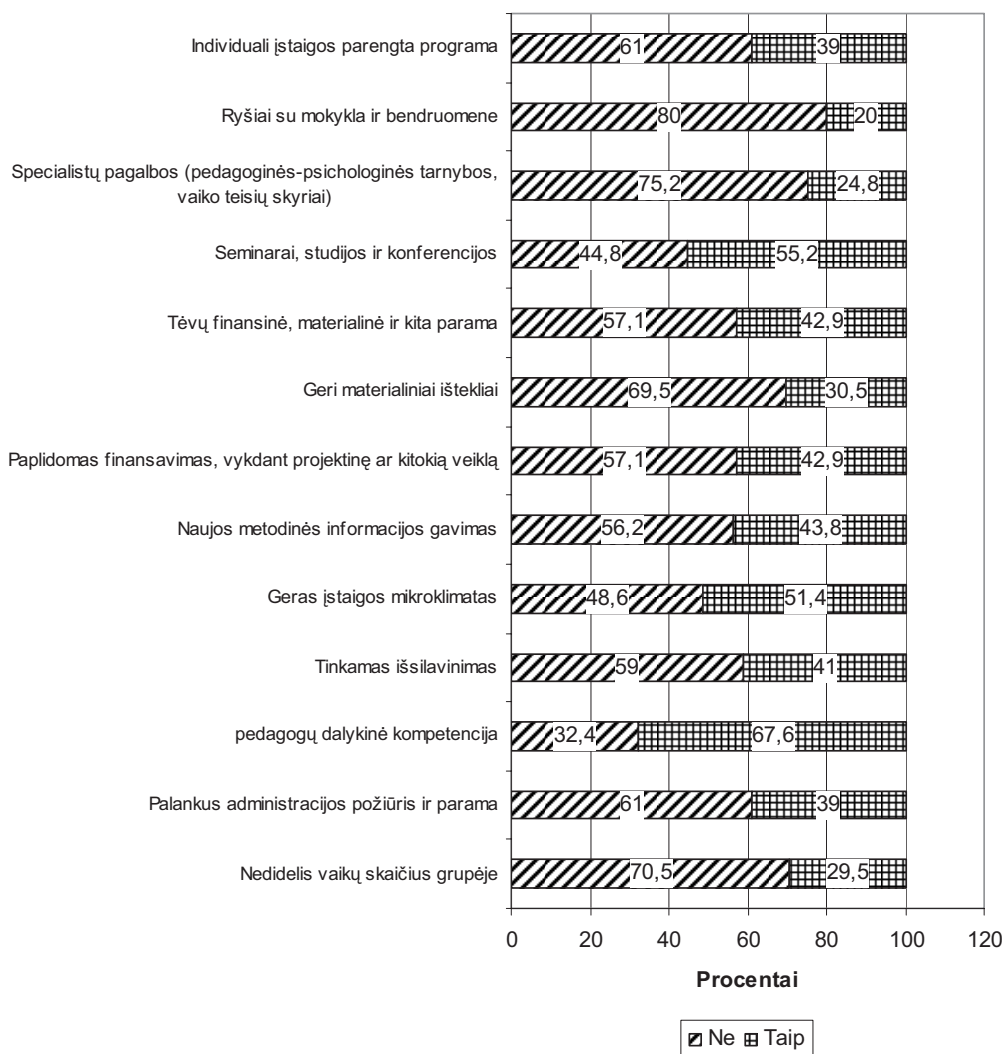
Pedagogių klausėme, ar mažam vaikui reikalingas kokybiškas ugdymas. Didžioji dalis (72,4 %) tiriamųjų nurodė, kad kokybiško ugdymo sukūrimas ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje yra labai svarbus, kita dalis (25,7 %) teigė, kad tai yra svarbus aspektas, o likusioji, mažiausioji dalis (1,9 %) pareiškė, kad tai nėra labai svarbu. Vadinasi, dauguma pedagogių supranta, kad ikimokyklinis amžius – labai reikšmingas vaiko gyvenimo periodas, nes vaikas rengiasi mokyklai, būsimam gyvenimui, todėl ugdymo kokybei reikia skirti ypatingą dėmesį.

Nagrinėjant kokybiško ugdymo sampratą ikimokyklinėje įstaigoje, reikėjo išsiaiškinti, kaip pedagogės suvokia, kas yra kokybiškas ugdymas, su kokiais akcentais, sampratomis jis labiausiai siejasi.

Išanalizavę atsakymų duomenis, galime teigti, kad kokybiškas ugdymas labiausiai akcentuojamas siejant jį su *psichologiškai gera vaiko savijauta įstai-*

goje: vaiką mylinčia, rūpestinga, malonia auklėtoja (72,3 %), noru eiti į grupę, turėti draugų (68,6 %), gera vaiko priežiūra (61,0 %), tinkama edukacine aplinka grupėje (daug erdvės, žaislų, priemonių, estetiška, patogi patalpa) (65,7 %), kompetentingu pedagogu, gebančiu tinkamai ugdyti vaikus (55,2 %), novacijų diegimu: kūrybine veikla, nuolatiniu paslaugų gerinimu (54,3 %).

Kad būtų galima išsiaiškinti, kas padeda ir kas trukdo siekti kokybiško ugdymo Šiaulių miesto lopšeliuose-darželiuose, reikėjo, kad pedagogės įvertintų dabartinę situaciją, išsakydamos savo nuomonę, ar ugdytinių ugdymas yra kokybiškas įstaigose, kuriose dirba tiriamosios. Atsakymų duomenys parodė, kad didžioji dalis (70,5 %) pedagogių mano, jog ugdytiniai gauna visiškai kokybišką ugdymą, beveik trečdalis (27,6 %) nurodo, kad ugdytiniai gauna iš dalies kokybišką ugdymą, o likusioji dalis (1,9 %) mano, kad yra teikiamas nekokybiškas ugdymas. Veiksniai, skatinantys siekti kokybiško ugdymo pateikti 1 pav.

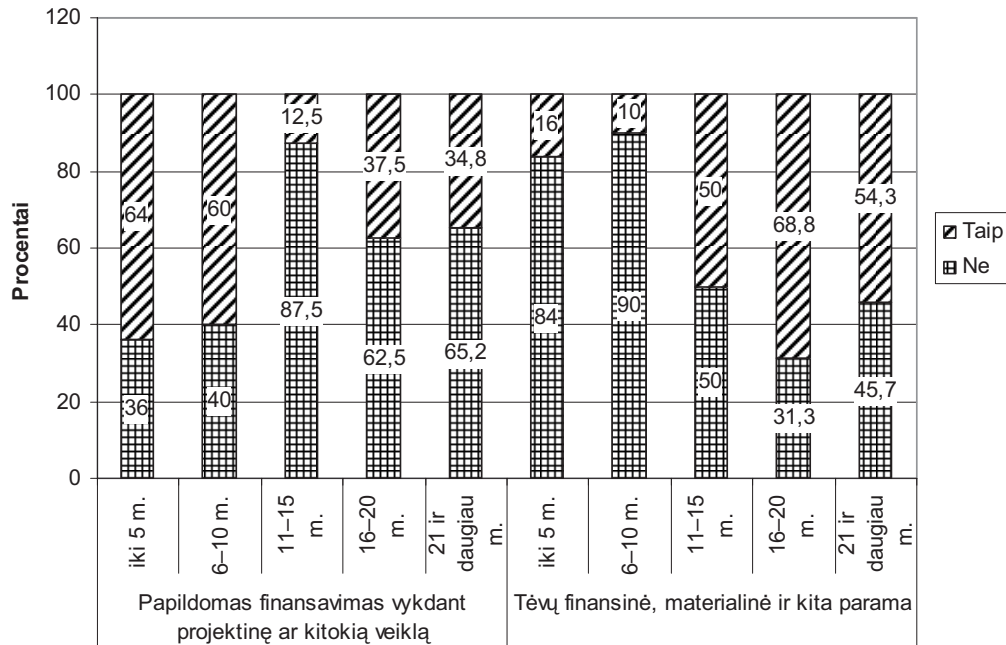
1 pav. Veiksniai, skatinantys siekti kokybiško ugdymo grupėje (N = 105)

Pastaba: kai kurios pedagogės pasirinko po kelis atsakymo variantus.

Apibendrinant duomenis, galima teigti, kad pedagogės kokybišką ugdymą sieja su jų pačių turimomis kompetencijomis (ypač – dalykine), kurios įgyjamos dalyvaujant seminaruose, konferencijose. Taip pat, pedagogių nuomone, labai svarbus yra įstaigos mikroklimatas: produktyvus bendravimas ir bendradarbiavimas su įstaigoje dirbančiais žmonėmis, gera pedagogo savijauta, noras gerinti įstaigos veiklą. Vi-

sa tai yra veiksniai, lemiantys asmens darbingumą, gerą savijautą, pasitikėjimą savo jėgomis.

Statistiškai reikšmingi skirtumai pedagoginio darbo stažo aspektu pastebimi analizuojant tokius veiksnius kaip *papildomas finansavimas, vykdant projektinę ar kitokią veiklą* ($\chi^2 = 10,186$; $df = 4$; $p = 0,037$) ir *tėvų finansinė, materialinė ir kita parama* ($\chi^2 = 18,799$; $df = 4$; $p = 0,001$) (2 pav.).

2 pav. Veiksniai, skatinantys siekti kokybiško ugdymo pedagoginio darbo stažo aspektu (N = 105)

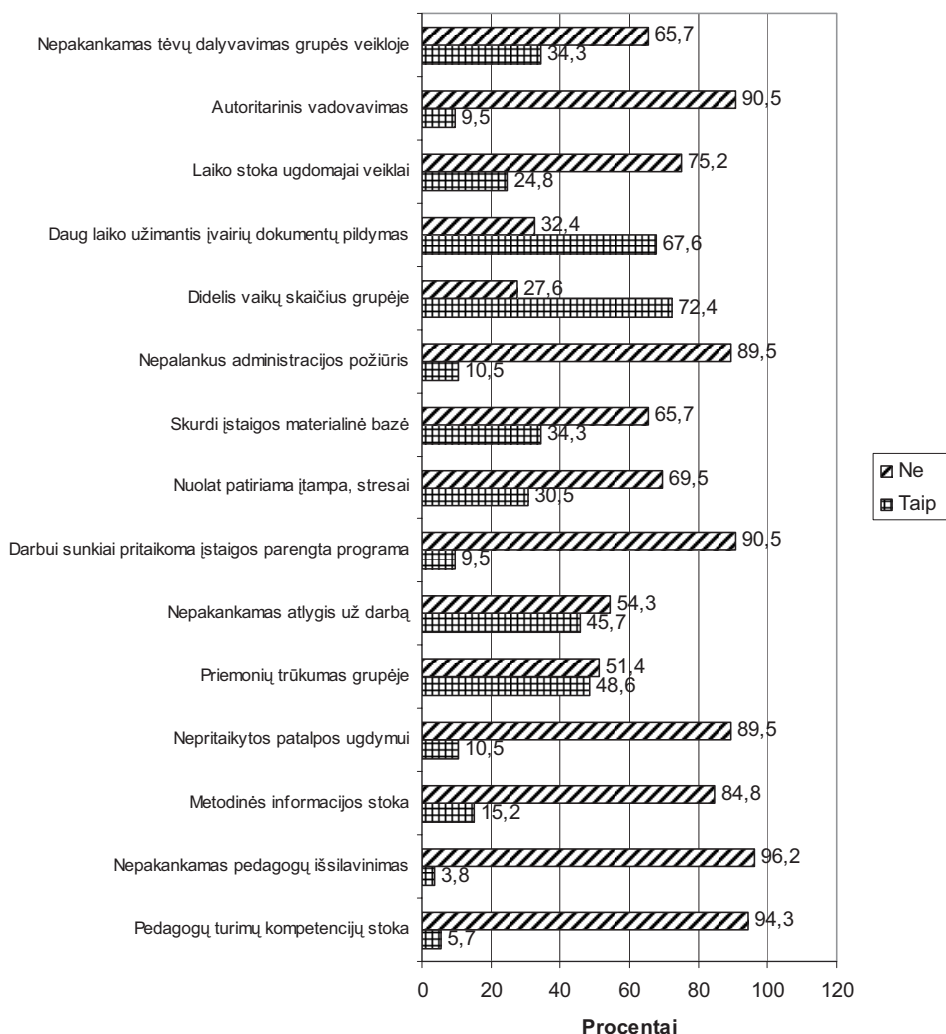
Tyrimo rezultatai rodo, kad *papildomas finansavimas, vykdant projektinę ar kitokią veiklą* kaip veiksnys, skatinantis siekti kokybiško ugdymo, yra labiau vertinamas mažesni pedagoginį stažą turinčių pedagogių: iki 5 metų (64,0 %) bei 6–10 metų (60,0 %). *Tėvų finansinė, materialinė ir kita parama* kaip veiksnys, skatinantis siekti kokybiško ugdymo, yra priimtinesnis didesni pedagoginį darbo stažą turinčioms pedagogėms: 11–15 metų (50,0 %), 16–20 metų (68,8 %), 21 ir daugiau metų (54,3%).

Projektų rengimas, kaip veikla, labiau pažįstama jaunesniosios kartos pedagogėms, gal todėl jos ją ir palankiau vertina. Ši veikla, be kitų turimų pedagoginių kompetencijų, reikalauja gebėti taikyti ir keturias pagrindines vadybos funkcijas: planavimą, organizavimą, valdymą bei kontrolę. Gali būti, kad ne kiekvienoje ugdymo įstaigoje rengiami personalo mokymai šia tema, o pačios pedagogės nepakankamai domisi inovacijomis, todėl vyresniosioms pedagogėms šis veiksnys gali būti sunkiau realizuojamas.

Tyrimo duomenys apie tėvų teikiamą finansinę ar kitokią paramą, kaip veiksnį, turintį įtakos kokybei, leidžia teigti, kad jis yra priimtinesnis vyresnio amžiaus pedagogėms (68,8 %, 54,3 %). Gali būti, kad pedagogių turima patirtis leidžia sėkmingiau bendradarbiauti su tėvais. Dėl to vyresniosios pedagogės dažniau sulaukia pagalbos iš tėvų nei jaunesniosios, nes pastarosios gali stokoti pedagoginės patirties ir bendravimo su tėvais kompetencijų.

Aptarę veiksnius, skatinančius siekti vaikų kokybiško ugdymo, turime apžvelgti ir trukdžius, kurie slopina kokybiško ugdymo užtikrinimą (3 pav.). Analizuojant tyrimo duomenis, nustatyti šie pagrindiniai trukdžiai: didelis vaikų skaičius grupėje (72,4 %), daug laiko užimantis įvairių dokumentų pildymas (67,6 %). Kaip trukdžiai įvardijami priemonių trūkumas grupėje (48,6 %), nepakankamas atlygis už darbą (45,7 %).

3 pav. Veiksniai, trukdantys siekti kokybiško ugdymo grupėje (N = 105)

Pastaba: kai kurios pedagogės pasirinko po kelis atsakymo variantus.

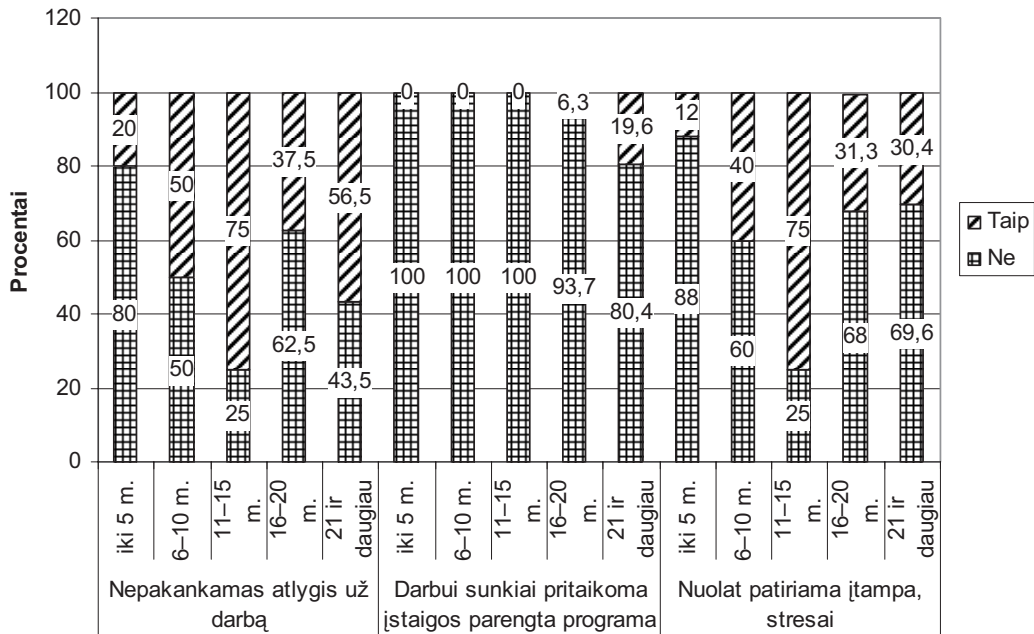
Per didelis vaikų skaičius grupėje yra rimta priežastis, kodėl ugdymas kartais vertinamas kaip nekokybiškas procesas. S. Neifachas (2008c) teigia, kad vaikų ugdymasis mažesnėse grupėse teigiamai veiktų ugdytinius, o didelis vaikų skaičius grupėje menkina ugdymo kokybės rodiklius. Mieste esančiose ikimokyklinėse įstaigose kiekviename grupėje yra 20–25 vaikai. Organizuoti veiklą taip, kad visi ugdytiniai galėtų įgyti ir plėtoti turimas kompetencijas, jaustųsi gerai ir saugiai, nėra lengva. Šioje situacijoje visa atsakomybė dažnai tenka pedagogui, kuris turi sugalvoti tinkamą ugdomąją veiklą. Tokiais atvejais tinkama būtų veikla grupelėmis, tuomet didžiausią iniciatyvą rodo vaikai, kurie patys gali padėti vieni kitiems. Kita vertus, kūrybingas pedagogas gali įjungti į grupės veiklą tėvelius, kurie pasiūlys savo pagalbą.

D. Dambrauskienė (2008) irgi akcentuoja pedagogų gebėjimą įtraukti vaikus į bendrą veiklą. Autorė teigia, kad bendra veikla gerina vaikų tarpusavio supratimą, toleranciją. Drauge atlikdami užduotį, vaikai geba vienas kito darbą taip papildyti, kad

nesulauktų priešiško, mokosi toleruoti kitų spėdimus, lavina gebėjimą kitą suprasti iš pusės žodžio, veido išraiškos. Tokie vaikų tarpusavio santykiai byloja apie sėkmingesnę kompetencijų išsiugdymą.

Statistiškai reikšmingi skirtumai pedagoginio darbo stažo aspektu pastebimi dėl *nepakankamo atlygio už darbą* ($\chi^2 = 12,100$; $df = 4$; $p = 0,017$), *darbai sunkiai pritaikomos įstaigos parengtos programos* ($\chi^2 = 10,108$; $df = 4$; $p = 0,039$), *nuolat patiriamos įtampos, stresų* ($\chi^2 = 11,945$; $df = 4$; $p = 0,018$) (4 pav.).

Kaip matyti iš 4 pav., *nepakankamas atlygis už darbą*, kaip veiksnys, trukdantis siekti kokybiško ugdymo, žymimas visų tiriamųjų, tačiau labiausiai akcentuojamas pedagogių, kurių darbo stažas 11–15 metų (75 %) ir 21 ir daugiau metų (56,5 %). Jaunos pedagogės atlygio veiksniumi skiria mažiau dėmesio. Tai gali lemti jų savęs, kaip profesionalo vertinimas, galvojant, kad dar nepakankamai turi pedagoginės patirties ir meistriškumo. Tačiau vyresniosios pedagogės, dirbdamos daugelį metų, jaučiasi neįvertintos, nes šiais laikais pedagoginis darbas nėra gerai

4 pav. Veiksniai, trukdantys siekti kokybiško ugdymo pedagoginio darbo stažo aspektu (N = 105)

apmokamas, o jo veikla reikalauja visapusiškų kompetencijų ir ypač didelių pastangų, nes ugdomas vaikas, kurio tolimesnis gyvenimo etapas mokykloje didžia dalimi priklausys nuo ikimokyklinio ugdymo pedagogo suteikto kokybiško ugdymo.

Darbui sunkiai pritaikoma įstaigos parengta programa, kaip veiksnys, trukdantis siekti kokybiško ugdymo, akcentuojamas vyresniųjų pedagogų, turinčių 16–20 metų pedagoginį stažą (6,3 %) ir per 21 metų dirbančių (19,6 %). Galbūt vyresniosioms pedagogėms sunku priimti nuolat vykstančias naujoves. Galbūt jos ne visada pasitiki savimi ir galvoja, kad negebės jų įgyvendinti.

Nuolat patiriama įtampa, stresai, kaip veiksnys, trukdantis siekti kokybiško ugdymo, akcentuojamas pedagogių, kurių pedagoginis darbo stažas 6–10 metų (40 %) bei 11–15 metų (75 %). Šio amžiaus žmonės labai dažnai išgyvena atsakomybės stresą, galvodami, ar viską teisingai daro. Tai gali lemti vis greitėjantys gyvenimo bei darbo tempai, reikia labai daug ir labai greitai padaryti ne tik darbe, bet ir savo šeimoje, kadangi auga ir savi vaikai. Todėl kai kurios pedagogės dėl to labiausiai ir jaučia įtampą.

Svarbu buvo išsiaiškinti, kurie veiksniai itin svarbūs ugdymo kokybei garantuoti. Pedagogės išskyrė šiuos svarbiausius veiksnius: ugdomosios aplinkos, kurioje ugdytiniai būtų (70,4 %) psichologiškai ir fiziškai saugūs, sukūrimą, nuolatinį pedagogų tobulėjimą (68,5 %), grupės klimatą (67,6 %), ugdytinių amžiaus tarpsnių ypatumų pažinimą (60,1 %), individualų darbą su ugdytiniais, suteikiant saviraišką galimybių (57,1 %), ugdymo proceso tikslingą ir efektyvų organizavimą (57,1 %). Išskirti teiginiai ypač aktualūs, nes visų jų įgyvendinimas svar-

bus kiekvienam vaikui individualiai. Vadinasi, kaip teigia A. Gumuliauskienė ir A. Juodaitytė (2004), būtina rengti plataus edukacinio profilio vaikų ugdymo specialistus, atitinkančius šiuolaikinės žinių visuomenės poreikius, kuriems ugdymo kokybė taptų svarbiausiu prioritetu darbe.

Išvados

1. Mokslinės literatūros analizė ir atliktas tyrimas leido išskirti edukacinius veiksnius, sąlygojančius vaikų kokybišką ugdymą: *kompetentingas pedagogas, ugdomoji veikla*, orientuota į nuolatinę kaitą, *edukacinė aplinka*, kurioje planuojamas, organizuojamas bei inspiruojamas ugdymo procesas.
2. Beveik visi tiriamieji pabrėžė kokybiško ugdymo sukūrimo ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje svarbą.
3. Svarbiausi ugdymo kokybę lemiantys veiksniai: psichologiškai ir fiziškai saugi ugdomoji aplinka, nuolatinis pedagogių tobulėjimas, grupės klimatas, ugdytinių amžiaus tarpsnių ypatumų pažinimas, individualus darbas su ugdytiniais, teikiant saviraišką galimybių, tikslingas ir efektyvus ugdymo proceso organizavimas.
4. Atskleisti kokybiško ugdymo garantijų trukdžiai. Tai didelis vaikų skaičius grupėje, daug laiko užimantis įvairių dokumentų pildymas, finansiniai sunkumai (edukacinių priemonių trūkumas, nepakankamas atlygis už darbą, neaktyvus inovacijų diegimas ugdymo procese, nepakankamas ikimokyklinės įstaigos personalo tarpusavio bendradarbiavimas).

Literatūra

1. *Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodika, I dalis*, 2002, Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
2. Burškaitienė R., Vilkonienė M., 2009, Priešmokyklinio ugdymo kokybė: samprata ir esminiai vadybos aspektai. *Jaunųjų mokslininkų darbai*. Nr. 2 (23). P. 111–117.
3. Dambrauskienė D., 2008, Priešmokyklinio amžiaus vaiko asmenybės bruožai. *Žvirblių takas*. Nr. 1. P. 50–53.
4. *Dakaro veiksmų planas*, 2000, Švietimas visiems. [Žiūrėta 2010-09-17]. Prieiga per internetą: <<http://www.unesco.lt/?page=409>>.
5. Gedminienė D., Gumuliauskienė A., 2008, Ugdymo kokybės vertinimas bendrojo lavinimo mokykloje: mokytojų ir mokinių požiūris. *Acta Pedagogica Vilnensia: mokslo darbai*. Nr. 21. P. 75–87.
6. Gumuliauskienė A., Juodaitytė A., 2004, Mintys apie naują pedagogų rengimo koncepciją. *Žvirblių takas*. Nr. 4. P. 2–5.
7. Juodaitytė A., 2003, *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. Vilnius: Petro ofsetas.
8. *Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti*, 2006, Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
9. Monkevičienė O., 2008, Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) turinio kaitos tendencijos. *Pedagogika: mokslo darbai*. Nr. 91. P. 66–73.
10. Neifachas S., 2008a, *Vaikų ugdymas darželyje: dabartis ir ateities perspektyva*. Vilnius: Ciklonas.
11. Neifachas S., 2008b, *Ikimokyklinio ugdymo programos kokybės užtikrinimas: turinio konkretizavimas, tikslų ir uždavinių įgyvendinimas, atitikties nustatymas*. Vilnius: Ciklonas.
12. Neifachas S., 2008c, Priešmokyklinio ugdymo valdymo funkcijų kontekstualizavimas Lietuvos Respublikos švietimo politikos strateginėse kryptyse. *Mokytojų ugdymas*. Nr. 10. P. 91–110.
13. Prakapienė D., Malovikas A., 2006, Pokyčių valdymas švietimo įstaigose. *Personalo vadybos teorijos ir praktikos aktualijos*. Mokslinių straipsnių rinkinys.
14. Saviščeviene S., 2005, Socialinių paslaugų valdymas užtikrinant vaiko ugdymo kokybę darželyje. *Šiuolaikinis ugdymas: priešmokyklinukas, pradinukas, socialinė integracija*. Respublikinės teorinės ir praktinės konferencijos medžiaga. Šiauliai.

TEACHERS' OPINIONS ABOUT FACTORS GOVERNING QUALITY EDUCATION OF CHILDREN IN PRE-SCHOOL INSTITUTIONS

Roberta Pranaitytė, Daiva Malinauskienė

Summary

The process of globalisation involves more and more areas of human existence, including the system of education. One of the most important objectives of the XXI century education is the quality of education, where special attention is paid to ensuring the (self)education quality by analysis and assessment of changes occurring in the system of education. It is obvious that the tendencies of internationalisation of a system of education, the context of nowadays European education dimensions presuppose the necessity for changes in educational activities and the quality thereof. Quality becomes the responsibility and concern of each member of an organisation, efficiently involving learners into the process of continuous improvement.

The research was performed in the pre-school education institutions of Šiauliai City. 105 pedagogues were surveyed. The study identified factors that are important for the quality of education: creation of an educational environment in which children are safe psychologically and physically, continuous development of teachers, group climate, understanding of peculiarities of the life stages of children, individual work with children, and focused and efficient organization of the process of education.

The obstacles to quality education have been revealed: too many children in one group, time-consuming filling of various documents, financial difficulties: lack of educational materials, small salary, slow introduction of innovations to the process of education, inadequate cooperation of personnel of pre-school institutions.

Keywords: preschool education institution, quality, educational factors.

PEDAGOGŲ NUOMONĖ APIE KOKYBIŠKĄ VAIKŲ UGDYMĄ SĄLYGOJANČIUS VEIKSNIUS IKIMOKYKLINĖSE ĮSTAIGOSE

Roberta Pranaitytė, Daiva Malinauskienė

Santrauka

Pasaulinės globalizacijos procesas vis labiau apima visas žmogaus egzistencijos sritis, tarp jų ir švietimo sistemą. Vienas svarbiausių XXI amžiaus švietimo tikslų – dėmesys ugdymo(si) kokybei užtikrinti, analizuojant ir vertinant švietimo sistemoje vykstančius pokyčius. Akivaizdu, kad švietimo sistemos internacionalizacijos tendencijos, nūdienos europinių švietimo dimensijų kontekstas suponuoja ugdomosios veiklos ir jos kokybės pokyčių būtinybę. Kokybė tampa kiekvieno organizacijos nario atsakomybe ir rūpesčiu, efektyviai įtraukiant ugdytinius į nuolatinio tobulėjimo procesą.

Tyrimas atliktas Šiaulių miesto ikimokyklinėse ugdymo įstaigose. Tyrime dalyvavo 105 pedagogai.

Išskirti veiksniai, svarbūs ugdymo kokybei: ugdomosios aplinkos sukūrimas, kurioje ugdytiniai psichologiškai ir fiziškai būtų saugūs, nuolatinis pedagogių tobulėjimas, grupės klimatas, ugdytinių amžiaus tarpinių ypatumų pažinimas, individualus darbas su ugdytiniais, ugdymo proceso tikslingas ir efektyvus organizavimas.

Atskleisti trukdžiai, slopinantys kokybišką ugdymą. Tai didelis vaikų skaičius grupėje, daug laiko užimantis dokumentų pildymas, finansiniai sunkumai ir su tuo susijusios pasekmės, kaip antai: edukacinių priemonių trūkumas, menkas atlyginimas, neaktyvus inovacijų diegimas ugdymo procese, nepakankamas ikimokyklinės įstaigos personalo bendradarbiavimas.

Prasminiai žodžiai: ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kokybė, edukaciniai veiksniai.

[teikta 2011-10-03